

Hvem eller hva truer USA?

STEIN TØNNESSON Historiker og fredsforsker. Direktør ved Institutt for fredsforskning (PRIO). Interesseområder: fred (i både snever og utvidet forstand), Kinas fremvekst som stormakt, «krigen mot terror».

Marginalnotat 13-19.07.2007

Hvilken trussel er den viktigste? Det er et stort spørsmål i amerikansk politikk.

1990-årenes nye trusselbilde forvirket amerikanerne. Ville det komme et nytt Sovjet, eller måtte man venne seg til å bare ha et virvar av småtrusler?

11. september skapte orden. Trusselen var terror, og bak sto ikke bare terrorister som bin Laden, men også røverstater som understøttet terroren. I 2002 ble Irak, Iran og Nord-Korea utnevnt til en «ondskapens akse». De kunne utstyre terrorister med masseødeleggelsesvåpen

og true USA med ødeleggelse. Svaret ble «krig mot terror» med Irak som dominerende frontavsnitt. «Krigen» ga støtet til militær opprustning og til Rumsfelds omlegging fra et militærvesen med store, sterke divisjoner til lette, raskt flyttbare styrker med *high tech*-støtte fra luften.

Irak har skapt ny forvirring. Rumsfelds oppskrift virket ikke. Røverstaten Irak ble farligere etter at den var knust enn før. Etter lang tids nøling kom Det hvite hus til at det var bedre å forhandle med nordkoreanerne enn å true dem. Nå lurer de på om det kanskje også gjelder Iran. Amerikanerne er igjen

på leting etter et overbevisende trusselbilde.

Den sterkeste kandidaten på lang sikt er Kina. Problemet er at Kina ikke oppfører seg særlig truende. Folketallet har ikke vært i krig siden 1979. Kineserne trives med å vokse økonomisk i en verden dominert av USA. Beijing er like opptatt som Washington av å undertrykke islamistiske terrorister. Dessuten har den kinesiske økonomien vedt seg inn i en internasjonal arbeidsdeling, der USA, Japan og Kina er blitt grundig avhengige av hverandre.

Det autoritære kongedømmet Saudi-Arabia har i mange år vært en viktig partner for USA, på

stormakten». Hu Jintaos Kina og Vladimir Putins Russland utgjør en felles trussel som er mye større enn islamsk radikalisme. Mon tro om de amerikanske presidentkandidatene plukker opp denne ideen. Vi vest- og nordeuropeere vil ikke like det. Vi ønsker helst ikke at noen skal true oss. Det vi blir mest opphisset over, er det som truer hele menneskeheten: fattigdom, sykdom og klimaendring.

Europas håp i dag er at amerikanerne skal la seg vekke av tidligere visepresident Al Gore og gå inn med samme styrke i kampen mot global oppvarming som mot terror. Det kan ikke

Bevissthet: Kan Al Gore mane til samme innsats fra USAs side i kampen mot global oppvarming som i krigen mot terror?

FOTO: FILMVEB

grunn av olje og geopolittikk. Men partnerskapet burde egentlig tilsagt at Saudi-Arabia beveget seg i demokratisk retning, synes amerikanerne. Når det ikke har gjort det, blir det vanskelig å få det moralske kartet til å stemme. Slik er det også med Kina.

Den tidligere Beijing-korrespondenten James Mann utga nylig en bok der han kritiserer USAs

teknologi og så følge etter med lovgivning. Det som trengs, er en kombinasjon av begge strategiene, med fokus ikke bare på USA og Europa, men også på utslippstormaktene Kina og Russland.

Det er vanskelig å tenke seg noe som kan bidra mer til å styrke båndene over Atlanteren enn om USA og EU når et kompromiss i de klimaforhandlingene som starter på Bali i desember og som bør sluttføres i Danmark alt i 2009. Derfor er den neste

amerikanske presidentens trusseloppfatning så viktig. Spør hun hvem som truer, utdypet hun motsetningen til Europa. Spør hun – eller han – i stedet hva, kan alt gå så mye bedre.